

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а ПРЕМА ПОТРЕБИ и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, и то најмање ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИХ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге ПРЕТПЛАТНИКЕ у ОПШТЕ 12 динара ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 динара у злату. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника треће класе среза посавског, округа ваљевског, Радоја Чобелића, полицијског писара друге класе среза лесковачког.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. септембра 1912. године, у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Живко Р. Лазаревић, начелник друге класе среза посавског, округа ваљевског, на основи § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 11. септембра 1912. године, у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи вароши Београда

Чланом 8. Закона о местима наређено је, да се ни у ком случају не смеју подизати куће мимо одобреног плана вароши и варошица, и тиме проширавати одобрени реон за подизање зграда.

Изузетак од овог предвиђа чл. 9. поменутог закона само у случају када се подижу куће за уживање, и зграде по баштама и виноградима.

Уредбом о ушоравању села од 6 марта 1862. године ВБр. 283. наређено је, да се без одобрења полицијске власти не могу подизати ван села сеоске куће за становање.

И ма да су ови законски прописи јасни ипак су врло чести и многобројни случајеви да појединци подижу куће и зграде противно наведеном закону и уредби, а полицијске и општинске власти или ништа не предузимају да их спрече у тој против-законј радњи, или погрешно и лабаво примењују поменуте прописе законске, нарочито чл. 9. закона о местима, примењујући у даном случају само казну од сто педесет динара, а остављајући против-законито подигнуту грађевину.

С тога, на основу § 7. Устројства Државне Централне Управе, наређујем томе начелству-Управи:

да у будуће ни у ком случају не допусти подизање кућа ван обележеног реона вароши односно варошице, и ван села у пољима и планинама;

да у случају подизања зграда по чл. 9. закона о местима полицијска власт увек испита: да ли се зграда подиже у цели, коју предвиђа речени члан и тек онда, када нађе да то стоји, допусти подизање зграде. Ради тога дужно је свако лице, које жели да подигне оваку зграду, да се претходно за то обрати молбом месној полицијској власти за дозволу да такву грађевину може подићи, ако не жели да искуси законске последице за против-законно подизање зграде; и

најзад, полицијске власти не смеју сматрати да је кривац тиме што је кажњен за против законно подизање зграде, задобио право да исту подигне, или ако ју је већ подигао да зграда остане, но у таквом случају започету или подигнуту зграду треба порушити силом власти, као што наведени законски пропис и наређује.

Начелство-Управа-послаће ми у року од месец дана списак свих оних зграда, које су у подручним му варошима и варошицама до сада подигнуте противно одредбама чл. 8. и 9. закона о местима.

Са овим наређењем начелство ће упознати полицијске и општинске власти, а исто ће обзнанити и грађанству ради знања и управљања.

За немарно и лабаво вршење поменутих законских прописа и овога наре-

ђења строго ћу казнити одговорне чиновнике.

ПМ 16808.

12. септембра 1912. год.

Београд.

Министар Унутрашњих Дела,

Стој. М. Протић.

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

(НАСТАВАК)

У нашем законику ништа се изрично не говори о томе: има ли и када места *изузећу судија* избраног суда? Међу тим у пракси се зацело дешава да се и ово питање покреће. При решавању овога питања ваља поћи од начела, да парничари и при суђењу код избраног суда могу против појединих судија чинити изузећа, која су у § 52 побројана. Али кад се парничари сложе на избрани суд, па о томе саставе писмено, у коме су договорно именовали судије (§ 436), онда то значи, да су тиме пристали да им суде ове судије, и ако би се против њих могло чинити изузеће из § 52. Кад су на то пристали, онда не могу због тога, што је пресуда изречена и од судија, против којих се могло изузеће чинити, пресуду нападати. Могућно је пак да парничар сазна за разлог изузећа против неког судије тек после потврђења писмена о избраном суду (436) или после оверавања судског протокола, који садржи пристанак парничара на избрани суд. Најприродније је онда, да он покуша договорно са противним парничарем да се одреди други судија, на место онога, против кога основи изузећа постоје. Али, ако у томе не успе, он може пре почетка суђења код избраног суда изнети захтев да се судија изузме. Ако и тада не успе, да противни парничар пристане на избор новог судије или да

се дотични судија сам изузме, и да се на основу тога позове његов заменик да суди, онда се он може жалити на пресуду избраног суда првостепеном суду. Овај ће суд онда поступити у смислу послед. ал. § 56, т. ј. решиће, према поднесеним доказима,¹⁾ а на основу §§ 52 и 56 да ли има места изузећу. Ако нађе да има, поништиће пресуду избраног суда, на основу тога, што је саставом такога избраног суда, у коме је судија с разлогом изузети судија, повређен законски пропис (§ 52).

Ово што је горе речено вреди и случај апсолутне надлежности избраног суда (§ 434). У осталом кад полицијска власт, према § 437 ал. 2, бира судије за тужену страну, онда она треба и сама да pazi да не бира за судије лица, против којих би се могла чинити изузећа по § 52, у колико су јој, наравно, дотичне околности познате²⁾.

Уговор о избраном суду (compromissum) има потпуно дејство тек онда, кад се лице, одређено за избраног судију, те дужности и прими (уговор између парничара и судије, да парницу пресуди, назива се receptum³⁾). Примачујући на се

¹⁾ А, евентуално, и после положене заклетве од стране парничара у смислу § 54 ал. 3 да за основ изузећа није знао при потписивању уговора о саставу избраног суда.

²⁾ У ал. 2 § 437 вели се: «У случајевима § 434 ако се парничари у избору судија не сложе, власт ће полицијска, на захтевање тужилаца, изабрати судије за противну страну, и овај већином бирају председника». Пироћанац у својој расправи о избраном суду, стр. 34, доводи у везу ово наређење са § 435, налази да би избор судија био свршен треба и то да наступи, да свака страна пристане и на судије противне стране. Али како тужилац има интереса да се никад не сложи, то он, вели, неће никад ни пристати на судије, које би изабрала противна страна, и тако би њему остао право, да бира за себе судије, пошто му то право даје § 437 ал. 2, док би их за тужене бирала полицијска власт. Ја мислим да из § 437 ал. 2 не следеће право тужилоца, да «никад не пристане на судије, које би изабрала противна страна», те да на тај начин лиши туженога права да он изабере са своје стране судије и да га нагони, да му суде судије, које би за њега изабрала полицијска власт. Парничари треба, истина, да се сложе на судије, које предају. Али ако се не сложе, онда и тужилац и тужени морају изнети разлоге за што на извесне судије не пристају, морају дакле навести *основе изузећа* из § 52. Ако полицијска власт нађе да су основана изузећа против судија тужилачке стране, одбиће такве судије. Не може се, дакле, допустити да на пр. тужилац изабере свога оца за судију, да тужени против тога чини изузећа, а полицијска власт ипак да таког судију уврсти у састав избраног суда. Исто тако ако тужилац чини изузеће против судија тужене стране, полиц. ће власт оценити је ли то умесно, па ако нађе да није, уврстиће такве судије у састав избраног суда, а ако нађе да јесте, онда ће тек изабрати судије за тужену страну. То дакле што се у § 437 каже да ће полиц. власт, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну, ако се парничари у избору судија не сложе, не значи безразложно, каприциозно неслагање, или непристајање на судије, него тако неслагање, тако одбијање, које је мотивисано тако, да и полиц. власт, која је позвана да суд по закон. прописима састави, то усваја. Ако тужилац не пристаје да му суде парницу судије, изабране од туженика, на које он није пристао, али за које је полицијска власт нашла да нема разлога изузећу, онда он не мора ни износити парницу пред избрани суд. Али како је избрани суд апсолутно надлежан, то ће тужилац, ако хоће да до свога права дође, бити принуђен да се пред тим судом парничар.

³⁾ Може се појавити питање: шта ће бити с уговором о избраном суду, ако умре парничар, који је

ту дужност, судија треба да је изврши, иначе је одговоран по алинеји 2 § 439¹⁾. Само што по нашем закону (§ 439) избрани судија може тек да се изјасни да ли се судијске дужности прима кад од полицијске власти буде на суђење позван. Међу тим по нашем законнику изгледа да постоји извесна дужност грађана, да се судијске дужности приме, јер није довољно просто одбити ту дужност²⁾ кад се буде судија о избору приликом позивања на суђење извести, него је он дужан «навести узроке» зашто се суђења не може примити (§ 439. ал. 1.). Те узроке законодавац не набраја. Остала се дакле оцени полицијске власти, да она одреди да ли је узрок, са кога је избрани судија одбио ту дужност, такав да је избрани судија имао разлога одбити судијски избор. Али полицијска власт не треба у овој оцени да буде сувише строга, већ треба што је могуће више вере да поклати ономе, који наводи узроке одбијања судијске дужности. Јер пријем ове дужности претпоставља да дотични избрани судија има и воље и времена и знања да је врши. И како се те дужности, као врло непријатне, и у другим законодавствима изабрани не мора примити, то онда и наш законодавац, и ако тражи да се узроци одбијања наведу, ипак не одређује ближе те узроке, остављајући на вољу избраном да их изложи и полицијској власти да их она оцени. У осталом у сваком случају лице избрано за судију не може се нагонити (на пр. новчаним казнама), да изврши судијску дужност. Јер ако се оно и примило те тужности, па не дође на суђење, најгоре што га може постићи јесте плаћање новчане казне из ал. 2 § 439, на

пристао на избрани суд пре но што је суђење почело? Је ли његов наследник обвезан да овај уговор изврши? Пристајање парничара на избрани суд и избор судије јесте чисто лична обавеза његова и према томе не прелази на његове наследнике (§ 394 грађ. зак.). Да ли ће за парничара бити корисније да му парницу (из § 433) пресуди избрани а не државни суд, ствар је чисто његовог личног схватања, са којим се његов наследник може бити не слаже, јер верује да ће државни суд боље пресудити. Исто тако и питање ко ће бити судија, ствар је чисто личног оцењивања. И као што се однос пуномоћства гаси смрћу властодавца или пуномоћника (§ 624 грађ. зак.), исто тако и уговор о избраном суду престаје кад умре парничар, који је судију изабрао или судија. (Тако и аустријски грађан. судски поступак § 583 тач. 1. Супротно гледиште заступљено је у одлуци Државног Савета Бр. 8790/92. Види Вукићевић, Збирка одлука Држав. Савета, стр. 79). Парничари тада треба поново да се сложе на избрани суд и да изабере судије. Ако је пак у питању пресуђење парнице из § 434, онда, наравно, смрћу парничара или судије не престају право и дужност парничара да им парницу пресуди избрани суд, али ће она тада поново бирати судије. Види Јоцић на нав. м. стр. 321.

¹⁾ У ал. 2 § 439, која гласи: «који судија без важниог узрока на одређено време не дође да суди, тога ће полицијска власт осудити да плати новчане казне од пет до двадесет талира, осим трошка и дангубе, које ће платити како судијама тако и парничарима и сведоцима, који би дошли били...», претпоставља се да се избрани судија примио судијске дужности, било тиме што у одређеном року (ал. 1 § 439) није «навео узроке» зашто се не може судијске дужности примити, било што их је навео, али после тога рока, било што има доказа да се примио судијске дужности.

²⁾ Као што је на пр. у аустријском поступку изрично и просто казано у § 579: «Нико није дужан примити се избора за избраног судију».

коју може бити и неосуђен, ако оправда изостанак. А ако је у одређеном року изјавило да се те дужности не прима, било да није ни наводило узрок томе, било да их је наводило, али власт их није уважила, онда се према њему ипак не могу употребити принудна средства у циљу да изврши намењену му дужност. Полицијска власт ће тада позвати наменованог заменика на суђење, па ако и овај не дође, онда се морају бирати друге судије¹⁾.

Као награду за свој труд добијају судије по § 440 по један талир на дан поред путног и подвозног трошка, ако су са стране. Наравно да је допуштено уговорити и већу награду.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Раније смо већ описали обичаје, навике и т. д. професионалних злочинаца. Све то вреди и за професионалне убице. Додајемо само, да се код ових последњих често специјално констатује: безумно трошење новца добивеног злочином, тражење обавештења о извршеном злочину по новинама и навраћање на место извршеног злочина.

Штампа и истраге злочина.

Говорили смо већ о утицају новина на криминалитет. На овом месту хоћемо да скренемо пажњу на нестуге, које штампа може створити ометајући акцију правосуђа публиковањем детаља који се односе на истрагу. Она, на овај начин, обавештава убице о сваком кораку полиције, и отежава, а унеколико и онемогућава, истраживања ове последње.

Изгледа, да би се овоме најбоље стало на пут кад би се, за време сензационих истрага, посведневно редиговали и новинама давали билтени, који би садржавали све оно што се може саопштити јавности без штете по успех истраге. У многим великим градовима: Паризу, Марсељу,

¹⁾ У § 443—448 нигде се не говори да је за суђење код избраног суда потребан, поред судија, и деловођа, док је код редовних судија изричним законским прописима то наређено (в. §§ 57 и 305 бр. 4). Говорећи о томе да пресуду избраног суда треба да потпишу све судије (§ 442), законодавац не спомиње да њу мора потписати и деловођа, као што бива код пресуда редовних судова. Кад се пак има на уму да по тенденцији законодавчевој формалности код избраног суда треба да буду што мање, с обзиром на пристије људе, који чешће улазе у састав изабраних судова, онда се мора доћи до закључка да постојање деловође код избраног суда није битан захтев за важност пресуде избраног суда. Наравно да је увек боље, и да се у пракси тако и ради, да се узме и деловођа. Кад постојање деловође није битан захтев за важност пресуде, онда је све једно ко деловођу бира. Најприродније је када га бира председник избраног суда, по чијем упућству он има да ради. А ради већег поверења код парничара добро је да цео избрани суд одреди деловођу, као што бива у случају кад је избрани суд у смислу тач. г. § 6 одобрен од стране општинског суда. У оваким изабраним судовима мора бити деловођа (§ 6 тач. г.).

Лиону и т. д. шефови сигурности овако и поступају. По несрећи, већина новина не задовољава се овим саопштењима. Да би донеле што више сензација, новине ове предузимљу посебне истраге и доносе, као аутентично, сва причања суседа и публике, прибрана у ходницима пред канцеларијом истражног судије. Ове истраге понекад се предузимљу да би се исмејала акција правосуђа и полиције. За ово су нам доказ истраге два париска листа за време нестанка чувеног опата Делари-а. Један од њих довео је на лице места хијену, а други једног индиског врача. Овакве злоупотребе треба спречити свим могућим средствима, а према потреби, и специјалним законима.

Новинама не треба давати никаква друга обавештења о истрази, сем званичних. Чиновници, који суделују у истрагама, саопштавају често новинарима, махом из сујете, поједине детаље истраге, које ови ревностно публикују. Ове публикације допуштају злочинцу у слободи да прати све фазе истраге и да, на овај начин, комбинује бегство.

Инструкције водског кантона за заштиту трагова у почетку истраге поводом овога прописују:

„Забрањено је персоналу полицијских судија, агентима, жандармима и апсанцијама да о злочину, току истраге и т. д. дају обавештења својој фамилији, публици и новинама, пошто ова обавештења могу омести успех истраге, а и сам кривични поступак наређује да истрага буде тајна и за противно поступање прописује казну до 300 динара. Једини је судија, који има да цени, која се саопштења могу учинити новинама“.

У извесним случајевима новине могу бити од врло велике помоћи правосуђу и полицији, као нпр. приликом утврђивања идентитета непознатог леша, истраживања несталих личности и т. д. али под условом да буду руковођене од оних који су одговорни за успех истраге. Оне понекад могу чак и директно помоћи истрази публикавањем неистинитих обавештења, која ће навести злочинца да учини глупост због које ће бити ухапшен. Тако је још Канлер, тражећи једног убицу за кога је знао да је побегао негде у близини Париза, пустио преко новина белешке у којима се тврдило, да је полиција убеђена, да је кривац побегао у Орлеан. Верујући да га полиција тражи у овој вароши, и да, према томе, може бити сигуран у Паризу, убица се вратио у свој стан, где су га ухватили прикривени полицијски органи.

Мере које треба предузети на месту извршеног злочина пре доласка иследника.

Приликом открића каквог злочина важно је, да све остане на своме месту — недирнуто — до доласка иследника кога, кад год је то могуће, треба да прати и вештак — специјалиста поред судског лекара.

Полицијски агенти, жандарми, пољски чувари и т. д. треба да имају инструкције у овом смислу. Поменуте инструкције водског кантона поводом овог наређују:

„У случајевима тежег преступа, жандарми, полицијски агенти и т. д. нарочито ће се старати, да стање места извршеног дела остане непромењено, и да нико не дира у ствари и трагове до доласка власти (закон о жандармерији, чл. 7.)

Ако је злочин извршен у соби, сви улази, сва врата ове собе треба затворити и, по могућству, чувати помоћу стражара. Ако се локали не могу закључати, морају се чувати помоћу нарочитог стражара.

Ако је злочин извршен у усамљеној кући, или у пољу, треба публици забранити приступ ка месту извршеног злочина на даљини од 50 метара.

Приступ ка месту извршеног злочина треба забранити сваком лицу које нема посла са истрагом. Полицијски агенти, жандарми и т. д. који би открили злочин, или би били позвани да га констатују, неће дирати ни померати намештај, посуђе итд. а нарочито предмете са глатком површином, који се буду налазили на месту извршеног дела. Они ће се старати да ништа не буде поремењено, додирнуто, однето или уништено до доласка иследника.

Апсолутно се забрањује додиривање лешева. Треба избегавати, у колико је то могуће, ходање по реону који је неприступачан публици. У рапорту треба означити имена свију личности које су дошло на место извршеног дела пре иследника.

Општински председник ставиће до знања популацији, да на месту откривеног злочина не додирује ниједну ствар, поставиће чувара на овом месту и о свему ће што пре известити полицијског судију (у водском кантону овај судија врши дужност истражног судије).“

Као што смо већ казали, сав нижи полицијски персонал треба да је убеђен, да цео успех истраге често зависи једино од непроменљивости места извршеног злочина до доласка иследника. Доласком овога, почињу истраживања у циљу реконституисања механизма злочина и евентуалног идентификовања злочинца. Истраживања ова обухватају: *топографско изучавање места злочина, преглед леша, истраживање трагова, разних отисака, крвних мрља и прибирање доказа.*

а) **Топографски преглед.**

Топографским прегледом места, на коме је извршен злочин, и његове околине, има да се утврди: положај зграде или места (ако је злочин извршен у отвореном пољу, шуми итд.); положај суседних зграда за које треба назначити чему служе; начин затварања собе у којој је злочин извршен, зграде у којој је ова соба и суседних зграда. Јесу ли се врата редовно закључавала или су остављана отворена? Јесу ли она била отворена или затворена у моменту открића злочина? Да ли је убица, приликом уласка, могао бити виђен од кога становника куће? Да ли се на вратима уласка налазило звонце или не? Да ли је у собама, поред којих се мора проћи да би се ушло у собу злочина, когод редовно обитавао,

или не? Може се ући у кућу каквим споредним улазом (поред главног), као н. пр. улазом за млађе? Може ли се ући у кућу кроз отвор на тавану? Може ли се ко попети на кров куће злочина, а да не буде виђен? Да ли се у околини случајно нису налазиле какве дугачке степенице или зидарске скеле? Јесу ли димњаци толико широки да би се кроз њих могао провући злочинац, и да ли у њима има трагова од његовог пролаза (местимично одсуство чађи)? Је ли могуће ући у кућу кроз прозоре на подруму? Је ли било кога у кући у времену кад је злочин извршен, и да ли се из собе злочина чула каква вика? Да ли се на вратима, прозорима итд. налазе трагови обијања? Ако се место злочина налази у отвореном пољу или шуми, има ли у његовој близини какав пут? Ако има, је ли овај пут изложен већем или мањем саобраћају? Прозаје ли њиме пси? Којим је путем убица могао побећи? Да ли се у близини налази каква железничка или трамвајска станица? итд. итд.

Ми немамо претензију да исцрпимо сва питања која истражни орган треба себи да постави приликом прегледа места извршеног злочина, јер она, делом, варирају готово у сваком случају. Циљ је нашем набрајању да покаже како треба извршити овај преглед, који је од битне важности за доцнију истрагу. Истражни орган не треба, у осталом, да се задовољи само тиме што ће нотирати ове тачке; он треба да их фиксира, бар делом, помоћу слике, нацрта и фотографије.

Кроки.

Дескриптивни кроки треба израдити без претензија на лако цртање и тачну сразмеру у одстојању. За само место извршеног злочина треба додати мере страна добивене помоћу метарске пантљике. Добро ће се учинити ако се за ово место изради специјалан кроки, а тако исто и за његову околину. За обележавање путева, дрва, река итд. треба употребити конвенционалне знаке. Препоручљиво је, ради доцнијег што згоднијег искоришћавања кроки-а, писати објашњења на нацрту, или са стране, али тако да се сва могу читати у истом правцу и без померања хартије.

На крокима места извршеног злочина треба означити и намештај који се на овом месту налази, са његовим странама и дистанцијом. Кењереш, из Б. Пеште, предлаже, да се приликом израде крокиа собе у којој је злочин извршен, одвоје зидови и патос, и у овим одвојеним деловима уцрта намештај који им припада. Кад се, доцније, саставе ови одвојени делови, добиће се боља реконструкција места на коме је злочин извршен. Извесно је, да је ова метода боља од обичног нацрта у плану, али она захтева више времена, кога истражник нема увек довољно на расположењу приликом инспекције места извршеног злочина, која, сем топографског прегледа, обухвата још и друге ствари. Ако је, међутим, могуће приступити изради овог специјалног крокиа после осталих операција,

или накнадним изласком на место извршеног злочина, биће добро ако се то учини.

Фотографија.

Кроки треба да буде допуњен фотографијом места злочина и његове околине. Модерна фотографија ослобођава нас, шта више, ручног цртања, јер у одличном Бертилоновом метричком апарату притежавамо инструмент, који нам допушта да на фотографским снимцима одмах читамо дистанције и величину појединих снимљених предмета, и да направимо тачан план фотографисаног места. Фотографија на месту извршеног злочина одговара тачно циљу доказа у смислу који му даје Бакон тврдећи: »Докази су против отров за отров сведочења«.

Циљ фотографије места извршеног злочина.

Потребно је да на овом месту посебно означимо разне циљеве, којима служи фотографија места извршеног злочина. Тако:

1. Као неоспорно тачан докуменат, добијен аутоматски, који верно репродукује факта, она ствара могућност истражном чиновнику да у свако доба има пред очима тачну слику места на коме се догађај десио, и на овај начин постаје једна врста његовог вештачког памћења, а случајеви у којима му је ово памћење потребно нису ни мало ретки. За оно кратко време, које је провео на месту извршеног злочина у циљу увиђаја, он се трудио да све испита и забележи. Дешава се, међутим, да се поједини ситни детаљи, који су му овом приликом измакли из вида, покажу као врло важни у току доцније истраге. Поновно враћање на лице места у већини случајева било би немогућно и бесциљно због промене општег изгледа овог места. Случајеви пак, у којима је потребно верно реконституисање факата, које је доцније — после свршеног увиђаја — немогућно, нису ретки. Добра фотографија, међутим, нуди нам перманенту реконституцију констатованих факата, која увек стоји на расположењу истражнику.

Али фотографија места извршеног злочина не служи само за поправку заборава и погрешних интерпретација, већ у исто доба и за кориговање једног чисто физиолошког феномена. Несумњиво је, да ми видимо само оно што хоћемо да видимо, као год што је очигледно да ће истражни чиновник, који врши извесну судску констатацију, после кратког времена створити своје субјективно мишљење о природи злочина, несрећног случаја итд. и у духу овога водити даљу истрагу. Он ће, сасвим природно, тражити само типичне знаке, необрађајући пажњу на ситне детаље. Он ове чак и не види, јер неће да их види. Противно овом, фотографски апарат види све и констатује све.

Окретање и загледање фотографије допушта нам често да уочимо извесне детаље, које нисмо могли запазити приликом испитивања оригинала. Ако једну

слику посматрамо са разних страна, она ће нам се показивати у сасвим другим изгледима. Услед ових промена слика ће нам понекад изгледати као непозната, али ће нам зато, у више прилика, пасти у очи многе ствари, које су нам остале незапажене приликом посматрања слике у нормалном положају. Сличан факт производи се приликом промене положаја фотографског апарата. Изглед једног монумента, који смо навикли да посматрамо увек са једног истог места, често нам изгледа непознат ако је фотографисан са ког другог места.

2. Други циљ фотографије места извршеног злочина јесте да нас снабде доказним материјалом за судски претрес. Готово сви они, који по дужности узимају учешћа у суђењу, обично не познају ово место. Задаћа њихова, а нарочито поротника, биће, међутим, знатно олакшана ако, пратећи ток претреса, буду имали пред очима слику места на коме је злочин извршен и изглед овог места одмах по извршеном злочину. Само се по себи разумје, да ће услед овога и њихова одлука бити правилнија.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Двадесет шеста глава

Готово у исто време кад сам израдио те је јатак ухваћен, у предграђу Сен Жермен појави се једна нова дружина која је пљачкала првенствено друге крајеве Париза. Она је имала свога харамбашу Гевива, кога су звали Константин или краће Антин, јер и међу доповима, као и међу сутнерима и варалицама постоји обичај да се зову само последњим слогом презимена.

Гевив или Антин, који је прво био учитељ борења, па се после тукао за паре по поруци других због блудница најнижег сталежа, завршавао је као крадљивац променљиви живот једног рђавог поданика. Он је, уверавали су, био готов на све и ма да се није могло доказати да је вршио убиства, није се сумњало да се у случају нужде не би устегао да пролије крв. Његова је љубазница убијена у Јелисејским Пољима и био је врло много осумњичен да је он извршилац тога злочина. Гевив је био човек врло предузимљив, опробане смелости и изванредне дрскости; у осталом његови су га другови сматрали за таквог и он је међу њима био чувон.

Већ од дужег времена полиција је била бацила око на Гевива и његове сачеснике, али их не могаше похватати, а сваки дан какав нов напад на својину казиваше да су они још живи. Најзад власт реши да озбиљно стане на пут овим разбојницима и ја добијем наредбу

да их тражим и да се старам да их власт ухвати кад, као што се каже, завуку руку у торбу. Нарочито се тражило ово последње пошто је то било од велике вредности. Набавим пригодно одело и исте вечери пођем у потеру по предграђу Сен-Жермен, обилазећи сва сумњива места. Око поноћи уђем код некога Буше-а у улици Нев-Гијмен, седнем да попијем једну чашу са неким јавним женама, и док сам седео с њима чујем за једним оближњим столом да се изговара име Константин; мислио сам да је он ту и упитам једну девојку. »Није ту, рече она, али долази сваки дан са својим пријатељима«. По њеном говору закључио сам да она познаје врло добро навике ових људи и стога је позovem да вечера са мном у намери да разговарам с њом; она пристаде и кад је ликери расположише, она ми отворено рече да по моме оделу, држању, а нарочито по говору мисли да сам и ја један пријатељ (лопов). Проведемо један део ноћи заједно и ја пођем пошто ми је казала места у која Гевив долази.

Сутра дан, у подне, свратим код Буше-а, ту затекнем моју синоћну познаницу; чим сам ушао она ме познаде. »Е баш добро, рече ми она, ако хоћете да разговарате са Гевивом, он је ту«, и она ми показа једног човека од 28—30 година, одевеног доста добро; био је висок пет стопа и шест палчева, доста лепог лика, црне косе, лепе браде, здравих зуба; исто онаки каквог су ми га описали. Без устезања ја му приђем и заштем да ми да лулу дувана; он ме погледа, запита ме дали сам био војник; одговорим му да сам служио у хусарима, и, ускоро са чашом у руци разведемо разговор, о оружју.

У пићу време нам прође брзо, поче се говорити о ручку, Гевив ми рече да је спремио добар ручак и ако хоћу да пођем учинио бих му задовољство. Није било за одбијање, пристанем и одемо иза зида, где су већ очекивала четири његова пријатеља. Чим стигосмо седи смо за сто; ниједан од његових пријатеља није ме познавао, био сам за њих ново лице и били су доста обазриви. Међутим неколико арго-речи, које су изговарали с времена на време, уверише ме брзо, да су сви чланови овог љубазног друштва били шатрави (лопови).

Желели су да знају шта радим и ја им по мом обичају испричам једну причу и по ономе, што сам им рекао, они повероваше, не само да сам дошао из панланке, него још да сам допов који гледа да што »заради«. Нисам се баш отворено изјашњавао за ово, али правећи покрете који одају занимање оставио сам их да мисле да сам доиста у оскудици.

Вино није штеђено и оно одвеза свима језике да сам тако пре свршетка ручка дознао стан Гевивов, и стан Жубера, његовога друга, а тако исто сазнам и имена неколицине њихових другова. На расстанку кажем им да немам где ноћити. Жубер ме позва својој кући и одемо у улицу Сен-Жак, бр. 99., где је имао собу на другом спрату, позади; ту сам

ноћно с њим, у кревету његове љубазнице Корневне.

Пре но што ћемо заспати разговарали смо дуго; Жубер ме претрпаваше питањима, хтео је баш да сазна од чега сам живео и питао ме је имам ли исправе. Његово љубопитство било је неисцрпно и да бих га задовољио ја сам лукаво увијао или лагао, али сам увек гледао да га уверим да сам њихов друг. Најзад он ми рече, као да ме је погодио: „не претварајте се више, ви сте *шатрав леват* (допов).“ Направим се као да не разумем шта ми каже, те ми рече обичним језиком. Правећи се да ме то вређа одговорим му да се вара и ако хоће да се исмева мојој невољи ја ћу морати отићи. Жубер се ућута и више ме не упита, а сутра дан, у десет сати, дође Гевив да нас пробуди.

Поћосмо на доручак. Уз пут ме Гевив звону на страну и рече ми: „Слушај, видим да си поуздан човек, наћи ћу ти посао, само се не претварај више, кажи ми шта си и одакле си“. Он некако закључи да сам побегоао из казненог завода у Тулону и препоручи ми да не кријем ништа од његових другова: „они су, додаде он, најбољи људи на свету, али мало брбљиви.“

— О, чувам се ја, одговорим му, а после, но верујем да ми се што може десити у Паризу; има ту доста шпијуна који ме чувају.

— Тако је, рече он, а ако те не познаје Видок немаш се шта бојати, нарочито уз мене, који могу да нађушим те ниткове као што гавранови намиришу барут.

— Што се тиче мене, ја нисам био тако заслужан те да видим Видока, али мислим да бих га по опису одмах познао. његове су ми црте тако остале у глави.

— Види се да га ти не познајеш! Знаш ли да се он мења по својој вољи: у јутру, на пример, обуче се као ти, у подне друкче, а увече опет сасвим друкче. „Баш јуче сам га срео као генерала... али и ја се разумем у прерушавању; у осталом узалуд се мучи, и он као и остали, познам их на први поглед; да су моји пријатељи били као ја одавно би он отишао без трага.

— Ба, приметим ја, сви Парижани тако кажу, а њему ништа не фали.

— Имаш право, рече он, али да ти докажем да ја нисам као ти мамлази, ако хоћеш да поћеш с нама, вечерас ћемо ићи да га чекамо пред његовим вратима и направимо му посла.

Био сам љубопитљив да видим да ли доиста зна мој стан и обећам му да ћу поћи с њим. У први мрак уговорисмо да сваки од нас завеже у мараму по десет дваеслука у бакру, те да тиме изударамо онога лупежа Видока, кад буде улазио или излазио из свога стана. Свршисмо спремање и поћосмо. Константин беше мало ђефлеисан али нас ипак одведе у улицу Нев-Сен Франсоа баш пред кућу бр 14, у којој сам ја доиста становао. Не могу да појмим како је дознао за моју

адресу; признајем да ме је то мало узнемирило, и тада ми је изгледало мало чудновато, како да мене не познаје. Стражарили смо неколико сати и Видок, наравно, не појави се; Константин се мало због тога љутио. „Данас нам је умакао, рече он, али ја те уверавам, сретћемо га и он ће ми скупо платити ово стражарење.“

Око поноћи се вратисмо с намером да наставимо сутра; било је вредно видети ме како сам себи спремао замку. Константин је био врло задовољан мноме и од овог тренутка није ништа крио од мене. Како је се био спремио да изврши једну крађу у улици Касет, он ми предложи, да и ја учествујем и ја пристанем, али му у исто време кажем, да ја нити хоћу нити могу излазити ноћу без исправе. „Е, добро, рече ми, ти ћеш нас чекати у соби“.

Кад су извршили ту крађу у повратку како је била велика помрчина, а Константин и његови другови хтели су да виде кад иду, они скину један фењер и један од њих га је носио напред. Кад су се вратили они тај фењер метну на сред собе и стану прегледати пљачку. Уживали су посматрајући богат приход њиховога рада, али није прошло ни педесет минута од њиховога повратка а неко закуча на вратима. Крадљивци изненађени погледаше се не говорећи ни речи. Ја сам им био припремио то изненађење. Куцање се понови; Константин тад знаком нареди да ћутимо и полако рече: „полиција, знам сигурно“. На то ја скокнем и завучем се испод једне постеље; куцање се појача и неко наваљиваше да отвори...

Велики број полицајаца ућоше у собу, ухватише Константина и његове другове, претресосе све, прегледаше кревете у коме је била љубазница Жуберова, испитиваше чак и постељне ствари, али мене не нађоше; ја сам на то и рачунао. Полицијски комесар изврши испит, пописа крађене ствари и њих пет крадљиваца одведе у главну полицију,

Кад се све то сврши изиђем из мога склоништа; био сам тада само са Корневеном и она се није могла начудити како ме нису могли пронаћи и замоли ме да останем код ње. Зар не мислите да се полиција не може навратити, рекнем јој, и оставим је обћавајући јој да ћемо се наћи. Вратим се кући да се одморим и у речено време био сам тачно на означеном месту; Корневина ме очекиваше. Рачунао сам да ћу помоћу ње добити цео списак Константинових и Жуберових другова, и како сам био добро с њом она ме доведе у везу с њима, и за непуних петнаест дана, захваљујући једном помагачу, кога сам увео међу њих, успем да се похватају сви; било их је на броју осамнаест. Као и Константин и они су осуђени на робију.

У тренутку кад је ланац полазио Антип ме виде и љут стаде ме грдити, али ја, не бранећи се од његових масних псовки, приђем и кажем му хладно, како је чудновато да се тако понаша један

човек који је познавао Видока и имао моћ да осети шпијуна тако далеко као што гавранови осећају барут.

Поражен и осрамоћен овим мојим одговором Константин обори очи и ућута.

Двадесет седма глава.

Ја нисам био једини тајни агент у полицији безбедности, и мени је био придодан неки Јевреин Кафре који је био у служби и пре мене, али како се његова начела размимоплажаху са мојим, нисмо дуго ни били у слози. Опазим да се он рђаво влада и о томе известим ш фа одељења, који га, пошто је проверио мој рапорт, најури и нареди му да одмах иде из Париза. Неке личности које нису знале ништа друго до лукавство, које се у затворима изучили, били су такође придодати полицији безбедности, али оне нису имали никакву одређену плату, већ су плаћане према послу; обично то су били ослобођени осуђеници. Било је међу њима крадљиваца, који су крали, али их је власт трпела у Паризу под условом да проказују друге; често се дешавало да су, кад нису могли ништа друго урадити, проказивали своје другове „полицајце“. После тих трпљених крадљиваца, долази у трећу врсту сва она множина неваљалаца који су живели са јавним женскињем. Ова неваљала каста давала је врло корисне податке ради хапшења лупежа и варалица; она је била готова да да сваку врсту обавештења, само да измами слободу за њихове метресе ако су ухапшене. Власт се још користила и женама које су живеале са непоправљивим доповима, који су с времена на време долазили у Бисетр; оне су биле изрод људски али је међутим доиста било неопходно сужити се њима, јер је једно врло дуго несрећно искуство показало, да се не могаше рачунати ни на ревност ни на знање полицијских службеника. Управа није волела да за истраживање крадљиваца употребљава платожне људе, али јој је било угодно да се користи добром вољом оних који су било из каквих разлога помагали полицији под условом да остану непознати и да уживају извесне повластице. Г. Ханри је увидео одавно колико је опасно служити се овим ножем са двама оштрицама; од доста дуга времена он је желео да их се ослободи и у том циљу он је примио мене у полицију, коју је хтео очистити од људи чија је склоност за крађу била доказана. Има болести, које лекари лече само отровом, а може се рећи да се и друштвена губа могаше једино лечити сличним средствима, али овде је отров требао бити преписан у врло великој дози, а та потреба се доказује тим што сам готово све тајне агенте из овог времена похватао на самом делу и већина од њих је још у казненом заводу.

Кад сам ушао у полицију сви су се тајни агенти удружили противу мене; предвиђајући да ће њихова влада престати они су чинили све да је продуже. Ја сам важио као неумољив и непристрасан, нисам волео оно што се зове

оливати прсте, и онда, нисмо ни могли бити пријатељи. Они нису бирали средства да ме упропасте, али све узалуд; ја сам пркосио њима као што стари храстови пркосе бури: њихове се круне једва повијају пред орканом, свакога сам дана био оптуживан, али глас тих смутљиваца био је немоћан; за моје радње јемчио је г. Ханри кога је г. управник много слушао, и они решише да ми доставе све те оптужбе и да их написмено опрорвнем. Био сам задовољан овим знаком поверења који ми је доказао да моји шефови знају да суде право, а друго ништа на свету не би било способно да ме врати са пута којим сам пошао.

За сваку ствар, ако човек хоће да успе, треба имати одушевљења, и ја и ако се нисам надао да звање тајног агента начиним части достојним, ипак сам ласкао себи да часно испуњавам своје дужности. Желео сам да ме сматрају за поштена, неподмитљива, неустрашива и неуморна; тако исто жудео сам да сам у свакој прилици способан и трезвен; успех у мојим пословима допушта да мислим да сам такав и био. У брзо г. Ханри није ништа радио док мене не пита, толико ноћи проводили смо заједно у размишљању о начинима како да се кривци похватају, а то је било врло корисно, јер се број тужби за крађу знатно смањи, а број крадљиваца свију врста сведен је на најмању меру, па чак могу рећи да наста једно време кад се крадљивци сребра по кућама, они који пљачкају пошту и кола, као и кесароши, који су дизали кесе и сатове, не чујаху да су живи. Доцније се јавило једно ново покољење, али по способности оно се није могло мерити са Бонбансима, Маркизима, Буколтима, Комперима, Бутлејима, Пранжерима, Дорлеима, Ла-Роз-има, Савардима, Мартилима, и другим чувеним лоповима, које сам ја истребио. Нисам ипак хтео пустити њихове наследнике да се успособе као што су они били.

Скоро десет месеци сам радио сам, без других помагача, сем неколико јавних женскиња које су ми предано помагале. Једна непредвиђена околност учини да се ослободим чиновника за чување реда који су дотле умели удесити да моје заслуге за открића припадну њима. Та околност била је добит за мене, јер се увиде неспособност и глушност полицијских службеника, који су стално били огорчени што им ја задајем много посла. Да то објасним наставићу причање.

У 1810. години крађе једне нове врсте, извршене са непојмљивом смелашћу, отворише очи полиција да увиди да постоји нека нова дружина злочинаца. Готово све то крађе извршене су са прескакањем и разбијањем; лопови су разбијали станове на првом па чак и на другом спрату, а дотле су пљачкане само богате куће. Било је лако запазити да су ови лупежи свуда где су кради показивали савршено познавање месних прилика. Све моје упињање да их пронађем остало би безуспешно да се не деси крађа у улици Сен-Клод, на другом спрату, у кући у којој је становао члан

тога кварта. На месту где је дело извршено беше остала једна зобница, а то је било довољно да се помисли да су извршиоци дела могли бити кочијаша који ту на улици стоје, или у најмању руку да су фијакери употребљени као помоћно средство.

Г. Ханри ме посла да се обавестим о кочијашима и успем да дознам да је зобница била некога Хусона, који је текао фијакер број 712. Поднесем рапорт, Хусона затворише и од њега се сазнаде за два брата, по имену Делсеви, од којих је старији брзо пао у руке полицији. Кад је г. Ханри испитивао овога Делсева он откри неке ствари од вредности и тако ухапсише Метрана, трљача у болници царице Јозефине. Овога су означили као јатака те лоповске дружине, састављене готово из самих Савојаца, рођених у лермолском округу. У току даље истраге затворени су и браћа Писар, Гренице, Лебрен, Пјесар, Мабу, звани апотекар, Серасе, Диран и још двадесет и два који су сви доцније осуђени на робију.

Већина од ових крадљиваца били су трљачи, кочијаша, т.ј. припадали су реду људи којима је поштење било у традицији и који су од незапамћених времена сматрани међу Парижанима за врло поштене; сваки од њих у своје квартиру, сматран је као човек опробан, који је неспособан да пожели туђе добро. И ова их је оцена чинила у толико више исправним што су им људи, који су их употребљавали, било да им стружу дрва, било за други посао, веровали иначе и пуштали их да улазе свуда. Кад се сазнало да су умешани у кривично дело једва се свет усуђивао веровати да су они способни за тако што, и сам ја неко сам се време колебао да верујем да су они кривци.

У 1812. години ја сам предао правди најглавније чланове ове дружине, али Делсев млађи не беше још ухваћен и вешто се крио испред полицијских тражења, али 31 децембра г. Ханри ми рече: »Надам се, да ћемо, ако се заузмемо, ухватити Рака (надимак Делсевог). Ево, сутра је Нова Година, он не може пропустити а да не сврати код праље која га је толико пута досад примала или да не посети њеног брата; ја имам неко предосећање да ће он к њима доћи било вечерас, било ноћас, било најзад сутра у јутру. Сложио сам се са мишљењем г. Ханрија и он ми нареди да идем са три службеника и да станем близу праљине куће која је становала у улици Грезижон, у предграђу Сен-Оноре, и да чекам Делсева.

Примио сам ову наредбу са задовољством које ми стално предсказиваше успех. Са три службеника дошао сам у седам сати увече на означено место. Било је страшно хладно, земља је била покривена снегом, тако јака зима није још била. Стражарили смо неколико сати; премрзли службеници не могући више издржати предложише ми да баталимо посао и ако сам се и ја био пола смрзао ипак сам био против тога, те уговоримо да чекамо до поноћи. Чим је исекуцао уговорени сат они навалише на мене да одржим обе-

ћање, и ми остависмо место за које нам је наређено да га чувамо до сутра дан.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Имају ли секретари начелстава право на накнаду путних трошкова кад врше посао ван окружне вароши?

Наредбом Министра Унутр. дела ПН. 2451 одређен је Љ. В. секретар начелства, за члана колаудирајуће комисије за пријем цуковске шупе и војног магацина у Раброву.

По свршеном послу Љ. В. обратио се Министру Војном да му се исплати 43 дин. колико му припада на име подвознице и попутине, наводећи да на то има право, јер као секретар начелства није био дужан ићи и вршити службене послове ван атара окружне вароши у којој он има да врши дужност у смислу чл. 19 зак. о уређењу округа и срезова.

Министар Војни, с погледом на објашњење Министра Ун. дела од 16 јануара 1912 г. КПН. 981, одбио га је од овога тражења, јер он по чл. 1 и 3 зак. о трошковима управних власти прима редовни месечни додатак.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Жалилац има права на тражену дијурну зато, што он као секретар начелства врши дужност у самом начелству, а не у округу. И додатак, који му се по закону даје у 30 дин. месечно, даје му се за службу коју има да врши у самој вароши, а не и у округу. Па пошто је жалилац одређен у колаудирајућу комисију за пријем једне шупе и војног магацина у Раброву, дакле ван окружне вароши, то му према чл. 1 зак. о трошковима управних власти и чл. 2 под њ. правила за извршења закона о трошковима управних власти тражена дијурна и припада.

Одлука од 11. септембра 1912. год Бр. 7008.

Један случај неумесне примене § 493. грађан. суд. поступка.

М. М. обратио се начелству окр. тимочког и молио да се нареди М. и његовој жени А. да се иселе из његове куће и исту му уступе на уживање, пошто је та кућа његова својина према татији потврђеној од стране зајечарског првостепеног суда 20. марта 1910. год. Бр. 6594.

На саслушању М. и његова жена А. изјавили су да се из куће неће да иселе, јер је иста њихова својина према уступењу потврђеном код начелства окр. тимочког 23. новембра 1905. г. Н. 10709.

Начелство окр. тимочког решењем својим од 13. маја 1910. год. Бр. 8220 одбило је М. М. од тражења, остављајући

му право да путем спора код грађанског суда тражи накнаду штете.

Ово је решење постало извршно.

Доцније М. М. понова се обратио начелству и молио да му се кућа уступи пошто је он сопственик исте по тапији.

Начелство пресудом својом од 19. априла 1911. год. Бр. 6058 ослободило је М. и А. сваке кривично одговорности, јер се из акта ранијег ислеђења види, да они полагају на ту кућу право својине, а сем тога да о овоме постоји раније извршно решење.

По жалби М. М. првостепени суд поништио је пом. пресуду са разлога: што М. није ни требао бити узиман на одговор за истујно дело из § 356 в. кривичног закона, кад тужилац то није тражио, већ само да му се кућа уступи.

По овим примедбама начелство је на основу §§ 213, 214, 216 и 295 грађан. закона и §§ 178 и 188 грађан. суд. пост. дошло решење: да се М. и А. иседе из куће по извршности решења и упутило их суду да своје право траже и доказују.

Ово решење одобрио је и Министар Ун. дела.

По изјављеној жалби Државни Савет поништио је ово решење са ових разлога:

Да би полицијска власт могла поступити по § 493 грађ. суд. пост. треба да постоји извршна судска пресуда коју би полицијска власт имала да изврши и жалитеље да истисне из имања.

Међутим, као што се из акта види, молилац М. М. за доказ овог права поднео је тапију потврђену од стране зајечарског првостепеног суда 20. марта 1910. г. Бр. 6594 док су жалитељи поднели уступење потврђено код начелства окружног 23. новембра 1905. год. Бр. 10709.

Како дакле молилац М. М. нема извршну судску пресуду, то је овде спорно питање, да ли ће он у праву бити или жалитељи према поднетом уступењу које је раније издато по поменутој тапији.

Према томе, кад се спорно имање налази у државни жалитеља, који су поред тога поднетим уверењем првостепеног зајечарског суда од 22. априла 1910. г. Бр. 9299 доказази, да су повели спор за уништај те тапије, онда је полицијска власт била дужна, на основу §§ 202 и 203 грађан. закона да реши само питање о јачем и слабијем праву, па слабију страну да упути на парницу.

Одлука од 11. септембра 1912. год. Бр. 6215.

Питање о плати оних чиновника, који су услед осуде по § 18. крив. зак. лишени звања, па доцније пресудом оглашени за невинне, јавноправног је карактера и има се расправити код административних власти.

Г-ђа Т. П. молбом својом од 21. марта 1912. г. обратила се Министру Финансија и представила: да је њен пок. муж И. П., као казначеј окружни извршном пресудом првостепеног суда за варош Београд од 17. маја 1875. г. а за дело из § 113. крив. зак. — био осуђен на шест година заточења, и да је та осуда повукла за собом

као последицу губитак државне службе и свију оних права, која су побројана у § 18. кривич. закона. Но, да је она, уверена у невиност свога мужа пок. И. по тој осуди, на основу поднетих доказа, обновила по том кривичну парницу и да је Првостепени Суд за варош Београд као поротни суд, пресудом од 29. јануара 1912. г. на основу закључка пороте, да пок. И. за то дело није крив, пресудио да се њен муж ослободи као невин, и да је та пресуда постала извршна. С тога је с погледом на пропис § 60. зак. о чинов. грађ. реда молила за решење: да се наследницима масе пок. И. њој и кћерима изда сва плата њезиног пок. мужа у колико је до дана осуде није изузео, а од дана осуде цела његова плата па до дана смрти.

Министар Финансија одбио ју је од овога тражења као неумесног са ових разлога:

а) што њено потраживање није чисто и јасно, те као таково не би се по § 295. крив. пост. могло расправити баш да је и покренута његова расправа код суда према § 295 крив. пост., због чега остаје да грађански суд сада треба то да учини, и да се она треба да обрати суду, те да код њега тражи и доказује своје право како у основу тако и у количини; и

б) што судови по § 826. грађ. зак. питање о грађанској части тужбе расправљају по грађан. закону.

По изјављеној жалби Државни Савет нашао је да жалбено решење не одговара закону, јер жалитељка није тражила од државе накнаду штете, те да би уместа била примена § 826. грађ. закона, нити се јавила као оштећена или приватна тужитељица у којем злочинном или преступном делу, те да би на њено потраживање била оправдана примена §§ 295. и 296. крив. пост.

Из аката овога предмета види се, да је она тражила од Министра да се њој и њезиним кћерима, као наследницама, изда плата на коју је њен муж имао право. То њено тражење Министар је био дужан да оцени и реши по § 304. грађ. пост. и чл. 27. Устава, јер се одлуком има да обухвати оно што се тражи.

Ово потраживање није приватноправног карактера, које би се имало расправити по грађанском законнику, и за чију би расправу били надлежни редовни судови по чл. 146. Устава и прописима законика о поступку судском у грађанским парницама. Потраживање права на плату јавноправног је карактера, за које се тражи правна заштита државне власти, оно се оснива на државно правним разлозима и једностраном акту државне власти а изводи из закона о чиновницима грађ. реда.

Како је, према томе, овде предмет административног спора, за чију су расправу надлежне једино административне власти; и како се оно има да расправи по одредбама закона о чиновницима грађанског реда, Министар је погрешно што је као првостепена административна власт одбио надлежност за расправу овога спора и, што је по аналогiji чл. 2. тач. 7 правила неспорних дела упутио жали-

тељу за исто тражење на грађански спор код суда, јер је овај у основу не-надлежан за расправу покренутог спора.

Ово посматрање Државног Савета усвојио је и Министар.

Одлука од 7 сеп. 1912. г. Бр. 6864.

К. И. Б.

По тужби приватног лица противу сеоског кмета, због утаје, није надлежан првостепени суд за извиђање појављеног дела, већ иследна полиц. власт.

(Одлука Касац. Суда од 9. августа 1912. г. Бр. 8367).

Према представци начелника среза т. Касацони Суд расмотрио је акте сукоба о томе, ко је надлежан за претходну истрагу по оптужењу Стевана А., кмета села Г., оптуженог због утаје, а који се сукоб појавио између њега — начелника среског — и првостепеног крушевачког суда, — па је нашао: „Кад тужилац Никодије П. не представља, да је оптужени кмет Стеван у службеном раду повредио његово какво право, у коме би случају, према чл. 28. Устава, надлежан био за извиђање појављеног кажњивог дела Суд, онда самим тим надлежност за извиђање овога оптужења припада иследној власти у надлежности које је представљено дело учињено. — тач. 1. § 35. у в. тач. 2. § 19. крив. суд. пост.“. Стога је Касацони Суд вратио све акте овога предмета начелнику среског, и препоручио му да поступи даље по закону.

Кад дужник порече свој потпис на меници по којој се тражи обезбеђење дуга, суд треба, у смислу § 174. грађ. пост. да застане са решењем по забрани, док се претходно не утврди постојање фалсиф. исправе или кажњиво порицање истините исправе.

(Одлука Касац. суда од 11. августа 1912. Бр. 9364.)

По тужби Лападата Н., првост. суд је одобрио забрану на имање његовог дужника Данила С. за обезбеду меничног дуга од 850 дин. По примедбама Касацониог Суда: да се оцени нов доказ о вештачењу рукописа, првостеп. је суд ипак остао при своме горњем решењу са ових разлога: Поднети нов доказ без икакве је вредности, јер је поднето писмено једнострано вештачење (§ 250 гр. пост.) којим се само констатује да потпис на меници није написан руком Данила С. — дакле да је фалсификован што се тек има доказати; међутим жалилац не подноси пуноважан доказ о томе. Како по овоме предмету није поднета тужба за осуду него само за обезбеђење дуга, то поднето једнострано вештачење не може користити Данилу С., када исто није познато повериоцу Лападату, нити се исто могло овоме ставити на примедбу у смислу § 257. гр. пост.

Но Касац. Суд примедбама својим од 11. августа 1912. Бр. 9364 поништио је горње решење са ових разлога: По § 377. грађ. пост. обавеза се, при тражењу обезбеђења, доказује пуноважном исправом, а по § 189. истог зак. приватна исправа

потпун је доказ против онога који ју је издао само у колико није од противне стране поречена. Меница, у том погледу, приватна је исправа, и ако је закон у другом погледу (§ 451. грађ. пост.) уподобљава јавној исправи. Зато, кад жалилац Данило пориче истинитост свог потписа на меници, по којој је овде обезбеђење тражено, па шта више подноси још и протокол, ма и једнострано извршеног стручног мишљења о лажности овог његовог потписа, то је по § 178. и 189. гр. пост. на тужиоцу (поверљиво обезбеђења) дужност да доказује истинитост потписа дужника, јер све дотле поднесена меница, овако оспорена од онога против кога је поднесена, није против овога пуноважан доказ, да би се могло одобрити тражено обезбеђење. Зато је суд имао у смислу § 174. грађ. пост. да застане са решењем по забрани, док се претходно истрагом не утврди постојање фалсификовања исправе или кажњиво порицање истинитости исправе, па према томе и по тражењу о забрани решење донесе.

— Сукоб о надлежности —

За извиђање и суђење општинских часника, оптужених због неверно састављених регрутних спискова, надлежан је дотични првостепени суд, а не полицијска власт по закону о општинама.

(Одлука Касац. Суда од 10. септем. 1912. бр. 10727.)

Према представци начелника среза м. од 4. септембра 1912. бр. 1906/911 о томе, да се између њога и шабачког првостеп. суда појавио сукоб о надлежности за извиђање и суђење кривце Михаила А., председника, и осталих часника општине б—чке, оптужених због неверно састављених регрутних спискова, Касациони Суд расмотрио је све акте овога предмета, па је нашао: да је за извиђање и суђење представљенога дела надлежан шабач. првост. суд, пошто је инкриминовани регрутни списак таква исправа, која је прописана на основу закона о устројству војске, те има карактер јавне исправе, чија лажност, за учиниоца дела повлачи одговорност по кривичном законнику, за чије пољећење или суђење не може бити надлежна полицијска власт по закону о општинама, него поменути првостепени суд.

Према изложеноме, Касациони је Суд, на основу § 41 крив. суд. пост. послао све акте овога предмета шаб. првостепеном суду, ради даљег законског поступка.

Накнада за експроприисано земљиште за потребу грађења железничких пруга, не може бити већа од 30% од просечне вредности имања у дотичној општини.

(Одлука Касац. Суда од 3. августа 1912 г.)

Поводом решења проценилачке комисије за експропријацију земљишта пруге Пожаревац—Петровац, а по жалби вла-

диног повереника, Касациони Суд је, ништећи горње решење, донео ову одлуку:

По члану 23 закона о изменама о допунама у закону о експропријацији земљишта за потребу грађења железница, накнада се одређује на просечну вредност имања у дотичној општини. Највећа накнада може бити са 30% више од просечне вредности имања. Па како се из акта пореског одељења од 5 маја 1911. по § 188 грађ. суд. пост. утврђује: да је просечна вредност експроприисаног имања оцењена са 0-40 дин. по квадратном метру, онда је комисија, противно наведеном члану 23 поступила, кад је досудила сопственику већу накнаду и од 30%.

1.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Станислав Стојановић, терзијски радник, који је радио код Павла Јеремића, абације, из Шапца, ноћу између 14 и 15 тек, м-сца одбегло је од свог мајстора, и том приликом украо му и однео: један нов дечји копоран од фабричног сукна, пар нових тозлука од шајка, два пара нових тозлука од сукна, један чохани копоран, полован, са свиленим гајтанима, велике кројачке маказе и нов бријач.

Станислав је родом из Призрена, има 38 до 40 год. раста је средњег, плав, бркова малих, предњих зуба широких; од одела и обуће има: стари зимски капут отворено зелене боје, панталоне од материје, на глави обичну просту шубару, а на ногама старе ципеле.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 14961.

Зарија Н... бив. пекарски радник код Ђорђа Лазаревића, пекара, из Шапца, побегло је од свог мајстора ноћу између 6 и 7 тек. м-сца и том приликом украо му и однео један дрвени сандук са оделом, вешом и готовим новцем у 600 динара: 4 српске новчанице од по 100 дин., 8 од по 10 дин., у сребру 100 дин. и у никлу 20 дин.

Зарија има 20 год. раста је средњег, у лицу смеђ, без браде и бркова.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 14425.

Јосиф Иванић, аустријски војни бегунац, који је по одобрењу војне власти живео у Ђуприји, 12. тек м-сца учинио је извесну кривцу у Ђупријској окружној болници и побегло. Лични опис није јављен.

Депеша Начелства Округа Моравског Бр. 11753.

Милан Ђорђевић, ћевабџија, из Шапца, убио је, ноћу између 19 и 20 тек. м-сца. своју бив. жену Марију, и по извршеном делу побегло. Стар је 35 год., раста омаленог, смеђ.

Депеша Начелства Округа Подринског Бр. 15331.

Ноћу између 13 и 14 тек. м-ца непознати крадљивци обили су кућу Стапоја Маринковића, из Неготина, и однели: 15 наполеона, 1 полунаполеон, 2 новчанице од по 10 дин., 20 дин у сребру, један велики дукат. хошајлију, једне женске златне миџуше, један женски златан прстен, један револвер од 7 пука и пар опанака.

Депеша Начелства Округа Крајинског Бр. 13683.

КРАЂА СТОКЕ

Васи Дамњановићу, из Језера, украден је 12 тек. м-ца један коњ, дваке вране, матор 4 год., висок 143 см. са жигом „Т“.

Депеша Начелника Среза Бањског Бр. 13017.

Радовану Савићу, из Вукопића, украдена је, ноћу између 5 и 6 тек. м-ца кобила, дваке доратасте, матора 13 год. са жигом „О“ и „Х“ (последња на прсима).

Акт Начелника Среза Посаво-Тамнавског Бр. 12507.

Настасу Марковићу, из Вел. Поповића, украдено је 12 тек. м-ца једно мушко ждребе, маторо 3 год., дваке доратасте, без роваша и знакова.

Депеша Начелника Среза Деспотовачког Бр. 12136.

МАНГУП СТОКА

При Срезу Нишком налази се једна кобила, матора 5 год., дваке доратасте, гриве вране, на челу цветаста и један коњ, матор 10—12 год, дваке риђе, на челу цветаст, ровашен.

Депеша Бр. 5091.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

ГОТОВА је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнела 55 штампаних табака, више дакле 30 штампаних табака од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ћу слати такође на доплату.

Димитрије С. Калајџић

окружни начелник у пензији

„Његошева“ бр. 71.